

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ,
УПРАВЛІННЯ, ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА
МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА**

Освітньо-професійна програма Економіка підприємства
спеціальність 051 Економіка
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
освітній ступінь Бакалавр

Олександр КАЛІНІЧЕНКО –
доцент кафедри економіки та міжнародних
економічних відносин, к. е. н., доцент

Ольга ДИВНИЧ –
доцент кафедри економіки та міжнародних
економічних відносин, к. е. н., доцент

**Полтава
2021 р.**

Назва навчальної дисципліни	Економіка підприємства Обов'язкова дисципліна професійної підготовки
Назва структурного підрозділу	Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин
Контактні дані розробника, який залучений до викладання	Викладач: Олександр Калініченко , – к. е. н., доцент Контакти: ауд. 476, навчальний корпус № 4 E-mail: oleksandr.kalinichenko@pdaa.edu.ua Сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/kalinichenko-oleksandr-volodymyrovych
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	051 Економіка
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання з економіки За відповідним рівнем, дисципліни, що передують вивченню дисципліни «Економіка підприємства», – «Економічна теорія»; «Правознавство»; «Системи технологій»; «Економіко-математичні методи та моделі»

Опис дисципліни

Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» дозволяє формувати знання та вміння щодо закономірностей розвитку підприємств, форм і методів управління ними, раціонального поєднання всіх елементів виробничого процесу; дослідження методологічних підходів до визначення економічної ефективності інвестицій, використання всіх ресурсів підприємства, пошукам і обґрунтуванню найдоцільніших напрямів розвитку підприємств, розробці їх маркетингових програм, пошукам нових ринків збуту і ринкових ніш, питанням соціального розвитку їх колективів.

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, змісту її окремих напрямів та їх взаємозв'язку, системи показників, що її характеризують.

Основні завдання навчальної дисципліни: формування розуміння сутності, концепцій, підходів і критеріїв до визначення організаційно-економічних та правових форми підприємств та основних особливостей їх функціонування, ознайомлення з господарськими процесами, що відбуваються у виробничо-комерційних системах підприємств; формування практичних навичок по формуванню та використанню ресурсного потенціалу підприємства; вивчення особливостей формування та використання майнових ресурсів (активів) підприємства; оволодіння методикою оцінки фінансово-економічного стану підприємства; засвоєння особливостей та принципів антикризового управління підприємством.

Компетентності

Загальні

- ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

Фахові

СК 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК 8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК 11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК 13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК 16. Уміння розробляти елементи продуктової, цінової, збутової, кредитної, інвестиційної та зовнішньоекономічної політики суб'єктів господарювання.

Програмні результати навчання

ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теорії та моделі підприємства.

Тема 2. Основи підприємництва.

Тема 3. Підприємство як суб'єкт господарювання. Види і організаційно-правові форми підприємств та їх об'єднань.

Тема 4. Зовнішнє середовище діяльності підприємства.

Тема 5. Структура та управління підприємством.

Тема 6. Ринок і продукція.

Тема 7. Товарна та цінова політика підприємстві.

Тема 8. Прогнозування та планування діяльності підприємства.

Тема 9. Земельні ресурси та ефективність їх використання.

Тема 10. Персонал аграрних підприємств.

Тема 11. Продуктивність, мотивація та оплата праці в аграрних підприємствах.

Тема 12. Основний капітал.

Тема 13. Оборотний капітал аграрних підприємств.

Тема 14. Інтелектуальний капітал.

Тема 15. Інвестиції та інноваційна діяльність підприємства.

Тема 16. Матеріально-технічна база та виробнича потужність аграрних підприємств.

Тема 17. Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика.

Тема 18. Організація операційної діяльності.

- Тема 19. Сучасні форми організації виробництва.
 Тема 20. Виробнича та соціальна інфраструктура.
 Тема 21. Витрати підприємства.
 Тема 22 Фінансово-економічні результати діяльності суб'єктів господарювання.
 Тема 23. Інтегральна ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність.
 Тема 24. Розширене відтворення та інтенсифікація виробництва.
 Тема 25. Сучасні моделі розвитку підприємств.
 Тема 26. Трансформація та реструктуризація підприємств.
 Тема 27. Оптимізація бізнес процесів на підприємстві.
 Тема 28. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства.

Трудовість

Загальна кількість годин – 255 год. Кількість кредитів – 8,5.

Вид підсумкового контролю – залік, екзамен.

Структура курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		лекції	практ. з.	сам. р.
Тема 1. Теорії та моделі підприємства	6	-	2	4
Тема 2. Основи підприємництва	8	2	2	4
Тема 3. Підприємство як суб'єкт господарювання. Види і організаційно-правові форми підприємств та їх об'єднань	8	2	2	4
Тема 4. Зовнішнє середовище діяльності підприємства	8	2	2	4
Тема 5. Структура та управління підприємством	8	-	2	6
Тема 6. Ринок і продукція	8	2	2	4
Тема 7. Товарна та цінова політика підприємств	10	2	2	6
Тема 8. Прогнозування та планування діяльності підприємства	10	2	2	6
Тема 9. Земельні ресурси та ефективність їх використання	10	2	2	6
Тема 10. Персонал аграрних підприємств	10	2	2	6
Тема 11. Продуктивність, мотивація та оплата праці в аграрних підприємствах	7	-	2	5
Тема 12. Основний капітал	10	2	4	4
Тема 13. Оборотний капітал аграрних підприємств	10	2	4	4
Тема 14. Інтелектуальний капітал	8	2	2	4
Тема 15. Інвестиції та інноваційна діяльність підприємства	12	2	4	6
Тема 16. Матеріально-технічна база та виробнича потужність аграрних підприємств	10	2	2	6
Тема 17. Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика	12	2	4	6
Тема 18. Організація операційної діяльності	8	-	2	6
Тема 19. Сучасні форми організації виробництва	10	2	2	6
Тема 20. Виробнича та соціальна інфраструктура	8	-	2	6
Тема 21. Витрати підприємства	8	2	2	4
Тема 22 Фінансово-економічні результати діяльності суб'єктів господарювання	8	2	2	4
Тема 23. Інтегральна ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність	12	2	4	6
Тема 24. Розширене відтворення та інтенсифікація виробництва	10	2	4	4
Тема 25. Сучасні моделі розвитку підприємств	8	-	2	6
Тема 26. Трансформація та реструктуризація підприємств	10	2	2	6
Тема 27. Оптимізація бізнес процесів на підприємстві	8	-	2	6
Тема 28. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства	10	2	2	6
Усього годин	255	42	68	145

Політика оцінювання

Академічна доброчесність. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі

використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Дедлайни та перескладання. Практичні завдання, завдання зі самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (20 %). Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату.

Система оцінювання.

Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми контролю
ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).	<p>Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: за джерелом знань: МН1 – словесні методи: лекція; розповідь-пояснення; МН2 – наочні методи: демонстрування; спостереження; МН3 – практичні методи: практичні роботи; розрахункові роботи, конспектування; за ступенем керівництва: МНСР2 – робота під керівництвом викладача: самостійна робота; розв’язування задач; виконання практичних завдань Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю): МНК1 – методи усного контролю: усне опитування; обговорення теоретичних питань; МНК2 – методи письмового контролю: контрольна робота; письмове виконання практичних завдань; МНК4 – тестовий контроль: розв’язування тестів Інноваційні методи навчання: МНІ4 – комп’ютерні і мультимедійні методи – дистанційне навчання</p>	<ul style="list-style-type: none"> – усне опитування; – виконання вправ на практичних заняттях; – розв’язування тестів; – виконання завдань самостійної роботи.
ПРН 6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.		<ul style="list-style-type: none"> – усне опитування; – виконання вправ на практичних заняттях; – розв’язування тестів; – виконання завдань самостійної роботи.
ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб’єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.		<ul style="list-style-type: none"> – усне опитування; – виконання вправ на практичних заняттях; – розв’язування тестів; – виконання завдань самостійної роботи.
ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв’язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.		<ul style="list-style-type: none"> – усне опитування; – виконання вправ на практичних заняттях; – розв’язування тестів; – виконання завдань самостійної роботи.
ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.		<ul style="list-style-type: none"> – усне опитування; – виконання вправ на практичних заняттях; – розв’язування тестів; – виконання завдань самостійної роботи.
ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.		<ul style="list-style-type: none"> – усне опитування; – виконання вправ на практичних заняттях; – розв’язування тестів; – виконання завдань самостійної роботи.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).	27	27	16
ПРН 6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і	20	20	12

нефахівців у сфері економічної діяльності.			
ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.	12	12	7
ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.	18	18	11
ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.	14	14	8
ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.	9	9	6
Разом	100	100	60

Шкала оцінювання: ЄКТС та національна (залік)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за 2 бальною шкалою (залік)	Оцінка за 4 бальною шкалою (екзамен)
90 – 100	A	Зараховано	Відмінно
82 – 89	B		Добре
74 – 81	C		Задовільно
64 – 73	D		
60 – 63	E		
35 – 59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання	Незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Література та джерела інформації

Основні

1. Андреева Л. О., Болтянська Л. О., Лисак О. І. Практикум з економіки підприємства. Мелітополь, ТДАТУ, 2018. 246 с.
2. Бандурка О. М., Ковальов Є. В., Садиков М. А., Маковоз О. С. Економіка підприємства: навчальний посібник. За заг. ред. О. М. Бандурки. Х.: ХНУВС. 2017. 192 с.
3. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2-е вид. 2019. 304 с.
4. Калініченко О. В., Плотник О. Д. Економіка підприємства. Практикум : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2012. – 600 с.
5. Кузьмин В. М. Економіка підприємства та управлінська економіка: практикум. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 51 с.
6. Куцик В. І., Кліпкова О. І. Економіка і управління підприємствами у схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів : ЛТЕУ, 2020. 316 с.
7. Петренко М. І., Драбовський А. Г., Петренко В. М. Економіка підприємства: навчальний посібник. Вінниця: «Меркьюрі-Поділля», 2018. Т. 1. С. 432.
8. Романченко Н. В., Кожемякіна Т. В., Пічик К. В. Економіка підприємства : навчальний посібник. Київ : НаУКМА, 2018. 304 с.
9. Туренко А. М., Дмитрієв І. А., Іванілов О. С., Шевченко І. Ю. Словник економіста та підприємця. Харків : ХНАДУ, 2018. 340 с
10. Юрченко Н. Б., Кравчук Р. С., Запухляк І. Б., Василик І. І. Економіка підприємства: навчальний посібник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2018. 377 с.
11. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: навчальний посібник. 2-ге вид. перероб. та допов. Київ: Ліра-К, 2020. 596 с.

Допоміжні

1. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник. К.: КНЕУ, 2013. 779 с.
2. Дмитрієв І. А., Шевченко І. Ю. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів. Харків: ХНАДУ, 2018. 292 с.
3. Яковлев А. І., Ларка Л. С. Економіка підприємства: магістерський курс. навчальний посібник. Харків, Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». 2018. 515 с. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/35864>.
4. Ляшенко А. Х., Корбутяк А. Г., Сокровольська Н. Я., Юрій Е. О. Оцінка вартості підприємства: навчальний посібник Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 180 с. URL: https://drive.google.com/open?id=172hn98ohMp_0aMxSDYN9XGzWeTyiL8k7.
5. Ковальчук Н. О., Федішин М. П., Жайворонок А. В., Абрамова А. С. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. 2019. 231 с. URL: https://drive.google.com/open?id=1O9MqpU9zLP7t9z_Qq8lsRwTQ0hUyHsRx
6. Кулик Т. П. Організація, планування і управління виробництвом : навч. посіб. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 232 с.
7. Кузьмин В. М. Економіка підприємства: навчальний посібник. 2-е вид, перероб. та доп. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 195 с.
8. Мазур Н. А., Семенець І. В., Лопашук І. А. Економіка торговельного підприємства: навч. посібник. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 192 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1OGJ7-yPW5TV2cAAZDkbrspZaaOU9ytIT/view>.

Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України.

URL: <https://www.president.gov.ua>.

2. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Законодавство України.

URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України.

URL www.kmu.gov.ua.

4. Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України.

URL <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

5. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>.

6. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України.

URL: <https://www.msp.gov.ua>.

7. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України.

URL: www.ukrstat.gov.ua.

8. Веб-сайт наукової бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». URL: <http://lib.ru.if.ua>.

9. Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

10. Офіційний сайт Українського центру економічних і політичних досліджень ім. Разумкова. URL: <http://razumkov.org.ua>.

11. Портал для підприємців. URL: <https://sme.gov.ua>.

12. Мережа бізнес-інформації. URL: <https://bin.ua>.

13. Господарський кодекс України від 16.01.2003. № 436-IV.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

14. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів, затверджені наказом Міністерства Фінансів України № 1315 від 29.12.2006 р.

URL: www.rada.gov.ua.

15. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI.

URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. № 73. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92.

URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 18.11.2005 р. № 790.

URL: www.rada.gov.ua.

19. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств» № 630 (630-2002-п) від 16.05.2002). URL: <http://uazakon.com/big/text1406/pg1.htm>.